

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про амністію у 2016 році

Керуючись принципом гуманізму, відповідно до статті 92 Конституції України, положень Кримінального кодексу України і Закону України "Про застосування амністії в Україні" Верховна Рада України **постановляє**:

Стаття 1. Звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, осіб, визнаних винними у вчиненні умисного злочину, який не є тяжким або особливо тяжким відповідно до статті 12 Кримінального кодексу України, осіб, визнаних винними у вчиненні необережного злочину, який не є особливо тяжким відповідно до статті 12 Кримінального кодексу України, а також осіб, кримінальні справи стосовно яких за зазначеними злочинами розглянуті судами, але вироки стосовно них не набрали законної сили:

а) які на момент вчинення злочину були неповнолітніми;

б) жінок, вагітних на день набрання чинності цим Законом;

в) не позбавлених батьківських прав, які на день набрання чинності цим Законом мають дітей, яким не виповнилося 18 років, дітей-інвалідів та/або повнолітніх сина, дочку, визнаних інвалідами;

г) яких на день набрання чинності цим Законом в установленому порядку визнано інвалідами першої, другої чи третьої групи, а також хворими на активну форму туберкульозу (диспансерні категорії 1–4), онкологічні захворювання (III, IV стадії за міжнародною класифікацією TNM), СНІД (III, IV клінічні стадії за класифікацією ВООЗ) та інші тяжкі хвороби, що перешкоджають відбуванню покарання та підпадають під визначення Переліку захворювань, які є підставою для подання до суду матеріалів про звільнення засуджених від подальшого відбування покарання, затвердженого у додатку 12 до Порядку організації надання медичної допомоги засудженим до позбавлення волі, затвердженого наказом Міністерства юстиції України, Міністерства охорони здоров'я України від 15 серпня 2014 року № 1348/5/572;

г) які на день набрання чинності цим Законом досягли пенсійного віку, встановленого статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування";

д) ветеранів війни (учасники бойових дій, інваліди війни та учасники війни, які підпадають під дію Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту");

е) учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи – осіб, які підпадають під дію Закону України "Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" та аналогічних законів інших держав – колишніх республік СРСР;

є) які на день набрання чинності цим Законом мають одного чи обох батьків, які досягли 70-річного віку або визнані інвалідами першої групи, за умови що в цих батьків немає інших працездатних дітей.

Стаття 2. Звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, осіб, кримінальні справи стосовно яких розглянуті судами, але вироки стосовно них не набрали законної сили, а також осіб, визнаних винними у вчиненні злочину, що не є особливо тяжким злочином проти життя та здоров'я особи та не є діянням, передбаченим частинами другою, третьою і четвертою статті 408, статтею 410, частинами другою, третьою і четвертою статті 411 Кримінального кодексу України, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, перебуваючи безпосередньо в районах антитерористичної операції у період її проведення, отримали статус учасника бойових дій (крім осіб, зазначених у частині четвертій статті 86 Кримінального кодексу України, статті 4 Закону України «Про застосування амністії в Україні» та статті 9 цього Закону).

Стаття 3. Звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, осіб, крім тих, які підлягають звільненню від відбування покарання на підставі статті 1 цього Закону, засуджених за злочини, що не є тяжкими та особливо тяжкими та не поєднані з насильством, небезпечним для життя і здоров'я, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше однієї чверті призначеного строку основного покарання.

Стаття 4. Звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, осіб, зазначених у статті 1 цього Закону, засуджених за умисні злочини, за які законом передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк не більше десяти років, якщо на день набрання чинності цим Законом вони відбули не менше половини призначеного строку основного покарання.

Стаття 5. Звільнити від відбування покарання у виді позбавлення волі на певний строк та від інших покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, осіб, засуджених за злочини, вчинені з необережності, за які законом передбачено покарання менш суворе, ніж позбавлення волі на строк не більше дванадцяти років, якщо на день набрання чинності цим Законом вони відбули не менше половини призначеного строку

основного покарання, крім тих, які підлягають звільненню від відбування покарання на підставі статей 1, 2, 3, 4 цього Закону.

Стаття 6. Звільнити від відбування покарання у виді тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців:

а) засуджених за злочини невеликої та середньої тяжкості;

б) засуджених вперше за тяжкі злочини, якщо вони на день набрання чинності цим Законом відбули не менше половини призначеного строку основного покарання.

Стаття 7. Скоротити наполовину невідбуту частину покарання засудженим, які відбувають покарання у виді обмеження волі, та інші покарання, не пов'язані з позбавленням волі, за злочини, що не є особливо тяжкими, які не підлягають звільненню від відбування покарання на підставі статей 1–6 цього Закону.

Стаття 8. Звільнити з місць обмеження волі засуджених, невідбута частина покарання у яких на день набрання чинності цим Законом становить менше одного року.

Стаття 9. Амністія не застосовується до осіб, зазначених у статті 4 Закону України "Про застосування амністії в Україні", а також до осіб:

а) які після ухвалення вироку, але до повного відбуття покарання, знову вчинили умисний злочин;

б) які раніше звільнялися з місць позбавлення волі умовно-достроково і знову вчинили умисний тяжкий або особливо тяжкий злочин;

в) які звільнені судом від відбування покарання з випробуванням і до закінчення визначеного судом іспитового строку знову вчинили умисний тяжкий або особливо тяжкий злочин;

г) які мають дітей, яким не виповнилося 18 років, дітей-інвалідів та/або повнолітніх сина, дочку, визнаних інвалідами, і вчинили злочини, що посягають на життя, здоров'я, честь, гідність чи інші охоронювані законом права та інтереси цих дітей;

г) яких засуджено за злочин або злочини, що спричинили загибель двох і більше осіб;

д) які мають одного чи обох батьків віком понад 70 років або визнаних інвалідами першої групи і вчинили злочини, що посягають на життя, здоров'я, честь, гідність чи інші охоронювані законом права та інтереси цих батьків;

е) яких засуджено за злочини проти основ національної безпеки України (статті 109–114¹ Кримінального кодексу України 2001 р. (далі – КК України 2001 р.); статті 56–60, 62 і 63 Кримінального кодексу України 1960 р. (далі – КК України 1960 р.); умисне вбивство (стаття 115 КК України 2001 р.; статті 93 і 94 КК України 1960 р.); доведення до самогубства, вчинене щодо неповнолітнього (частина третя статті 120 КК України 2001 р.); умисне тяжке тілесне ушкодження при обтяжуючих обставинах (частина друга статті 121 КК України 2001 р.; частини друга і третя статті 101 КК України 1960 р.); катування (стаття 127 КК України 2001 р.); незаконне проведення дослідів над людиною (стаття 142 КК України 2001 р.); порушення встановленого законом порядку трансплантації органів або тканин людини при обтяжуючих обставинах (частини четверта і п'ята статті 143 КК України 2001 р.); насильницьке донорство (стаття 144 КК України 2001 р.); незаконне позбавлення волі або викрадення людини при обтяжуючих обставинах (частини друга і третя статті 146 КК України 2001 р.; частина друга статті 123 КК України 1960 р.); захоплення заручників (стаття 147 КК України 2001 р.; стаття 123¹ КК України 1960 р.); торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо людини (стаття 149 КК України 2001 р.; стаття 124¹ КК України 1960 р.); злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи (статті 152–156 КК України 2001 р.; статті 117–122 КК України 1960 р.); грабіж при обтяжуючих обставинах (частини третя, четверта і п'ята статті 186 КК України 2001 р.; частини третя і четверта статей 82 і 141 КК України 1960 р.); розбій (стаття 187 КК України 2001 р.; статті 86, 86¹ і 142 КК України 1960 р.); вимагання при обтяжуючих обставинах (частини друга, третя і четверта статті 189 КК України 2001 р.; частини друга і третя статей 86² і 144 КК України 1960 р.); шахрайство, вчинене в особливо великих розмірах або організованою групою (частина четверта статті 190 КК України 2001 р.; частина третя статей 83 і 143 КК України 1960 р.); привласнення, розтрату майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (частини друга, третя, четверта і п'ята статті 191 КК України 2001 р.; стаття 86¹ КК України 1960 р.); виготовлення, зберігання, придбання, перевезення, пересилання, ввезення в Україну з метою використання при продажу товарів, збуту або збут підроблених грошей, державних цінних паперів, білетів державної лотереї, марок акцизного податку чи голографічних захисних елементів (стаття 199 КК України 2001 р.; стаття 79 КК України 1960 р.); незаконне виготовлення, а так само незаконний збут підакцизних товарів при обтяжуючих обставинах (частина третя статті 204 КК України 2001 р.); легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, вчинену організованою групою або в особливо великому розмірі (частина третя статті 209 КК України 2001 р.); нецільове використання бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням (стаття 210 КК України 2001 р.); ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) при обтяжуючих обставинах (частина третя статті 212 КК України 2001 р.; частина третя статті 148² КК України 1960 р.);

створення злочинної організації (стаття 255 КК України 2001 р.); бандитизм (стаття 257 КК України 2001 р.); стаття 69 КК України 1960 р.); терористичний акт (стаття 258 КК України 2001 р.); втягнення у вчинення терористичного акту (стаття 258¹ КК України 2001 р.); створення терористичної групи чи терористичної організації (стаття 258³ КК України 2001 р.); сприяння вчиненню терористичного акту (стаття 258⁴ КК України 2001 р.); фінансування тероризму (стаття 258⁵ КК України 2001 р.); викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем (стаття 262 КК України 2001 р.; стаття 223 КК України 1960 р.); угон або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна при обтяжуючих обставинах (частина третя статті 278 КК України 2001 р.; стаття 217² КК України 1960 р.); порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту, що спричинили смерть потерпілого або заподіяли тяжке тілесне ушкодження, вчинене особою у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів (частина друга статті 286 КК України 2001 р.; частина друга статті 215 КК України 1960 р.); пошкодження об'єктів магістральних або промислових нафто-, газо-, конденсатопроводів та нафтопродуктопроводів (стаття 292 КК України 2001 р.); контрабанду наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів (стаття 305 КК України 2001 р.; стаття 70¹ КК України 1960 р.); використання коштів, здобутих від незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів, прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів (стаття 306 КК України 2001 р.; стаття 229 КК України 1960 р.); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення, пересилання чи збут наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 307 КК України 2001 р.; стаття 229¹ КК України 1960 р.); викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем (частини друга і третя статті 308 КК України 2001 р.); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів без мети збуту при обтяжуючих обставинах (частини друга і третя статті 309 КК України 2001 р.; частини друга та третя статті 229⁶ КК України 1960 р.); посів або вирощування снотворного маку чи конопель при обтяжуючих обставинах (частина друга статті 310 КК України 2001 р.; частина друга статті 229³ КК України 1960 р.); незаконне виробництво, виготовлення, придбання, зберігання, перевезення чи пересилання прекурсорів при обтяжуючих обставинах (частини друга і третя статті 311 КК України 2001 р.; частини друга і третя статті 229²⁰ КК України 1960 р.); викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом зловживання службовим становищем (частини друга та третя статті 312 КК України 2001 р.); заволодіння обладнанням, призначеним для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (частини друга і третя статті 313 КК України 2001 р.); незаконне введення в організм наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 314 КК України 2001 р.; стаття 229¹⁵ КК України 1960 р.); схилення до вживання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 315 КК України 2001 р.; стаття 229⁵ КК України 1960 р.); незаконне публічне вживання наркотичних засобів (стаття 316 КК України 2001 р.; стаття 229¹⁶ КК України 1960 р.); організацію або утримання місць для незаконного вживання, виробництва чи виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів (стаття 317 КК України 2001 р.; стаття 229⁴ КК України 1960 р.); незаконне виготовлення, підроблення, використання чи збут підроблених документів на отримання наркотичних засобів, психотропних речовин або прекурсорів (стаття 318 КК України 2001 р.; стаття 229¹³ КК України 1960 р.); незаконну видачу рецепта на право придбання наркотичних засобів або психотропних речовин (стаття 319 КК України 2001 р.; стаття 229¹⁴ КК України 1960 р.); заволодіння наркотичними засобами, психотропними речовинами, їх аналогами чи прекурсорами шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем (частина друга статті 320 КК України 2001 р.); погрозу або насильство щодо працівника правоохоронного органу при обтяжуючих обставинах (частини третя і четверта статті 345 КК України 2001 р.); погрозу або насильство щодо журналіста при обтяжуючих обставинах (частини третя і четверта статті 345¹ КК України 2001 р.); погрозу або насильство щодо державного чи громадського діяча (стаття 346 КК України 2001 р.); посягання на життя працівника правоохоронного органу, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця (стаття 348 КК України 2001 р.; стаття 190¹ КК України 1960 р.); посягання на життя журналіста (стаття 348¹ КК України 2001 р.); захоплення представника влади або працівника правоохоронного органу як заручника (стаття 349 КК України 2001 р.); підкуп працівника підприємства, установи чи організації (стаття 354 КК України 2001 р.); викрадення, привласнення, вимагання документів, штампів, печаток, заволодіння ними або їх пошкодження шляхом зловживання службовим становищем (стаття 357 КК України 2001 р.); зловживання владою або службовим становищем (стаття 364 КК України 2001 р.; стаття 165 КК України 1960 р.); зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми

(стаття 364¹ КК України 2001 р.); перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу при обтяжуючих обставинах (частини друга і третя статті 365 КК України 2001 р.; частини друга і третя статті 166 КК України 1960 р.); зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (стаття 365² КК України 2001 р.); прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (стаття 368 КК України 2001 р.; стаття 168 КК України 1960 р.); незаконне збагачення (стаття 368² КК України 2001 р.); підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (стаття 368³ КК України 2001 р.); підкуп особи, яка надає публічні послуги (стаття 368⁴ КК України 2001 р.); пропозицію, обіцянку або надання неправомірної вигоди службовій особі (стаття 369 КК України 2001 р.); зловживання впливом (стаття 369² КК України 2001 р.); погрозу або насильство щодо судді, народного засідателя чи присяжного (стаття 377 КК України 2001 р.; стаття 189⁴ КК України 1960 р.); посягання на життя судді, народного засідателя чи присяжного у зв'язку з їх діяльністю, пов'язаною із здійсненням правосуддя (стаття 379 КК України 2001 р.; стаття 190¹ КК України 1960 р.); втечу з місця позбавлення волі або з-під варти (стаття 393 КК України 2001 р.; стаття 183 КК України 1960 р.); посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги (стаття 400 КК України 2001 р.); злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини), передбачені частинами другою, третьою, четвертою і п'ятою статті 404 КК України 2001 р. (пунктами "б" і "в" статті 234 КК України 1960 р.), частинами другою, третьою і четвертою статті 405 КК України 2001 р. (статтею 236 КК України 1960 р.), частиною третьою статті 406 КК України 2001 р. (пунктом "в" статті 238 КК України 1960 р.), частинами другою, третьою і четвертою статті 408 КК України 2001 р. (пунктами "в" і "г" статті 241 КК України 1960 р.), статтею 410 КК України 2001 р., частинами другою, третьою і четвертою статті 411 КК України 2001 р., частинами другою і третьою статті 420 КК України 2001 р. (пунктом "г" статті 251 КК України 1960 р.), частиною третьою статті 422 КК України 2001 р., частинами другою, третьою і четвертою статті 426 КК України 2001 р. (пунктами "б" і "в" статті 254³ КК України 1960 р.), частинами другою, третьою, четвертою і п'ятою статті 426¹ КК України 2001 р., статтею 433 КК України 2001 р. (статтею 261 КК України 1960 р.), а також за злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, передбачені статтями 437, 439, 442 і 443 КК України 2001 р. (статтею 59 КК України 1960 р.), статтями 446 і 447 КК України 2001 р. (статтею 63¹ КК України 1960 р.).

Стаття 10. Виконання цього Закону покладається на суди.

Питання про застосування амністії суд вирішує за ініціативою особи, яка підтримує публічне обвинувачення в суді чи здійснює нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, органу або установи виконання покарань, а також за ініціативою обвинуваченого (підсудного) чи засудженого, їхніх захисників чи законних представників.

Застосування цього Закону здійснюється щодо:

а) осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, та осіб, яких засуджено до покарань, не пов'язаних з позбавленням волі, крім покарання у виді штрафу, – за поданням органу виконання покарань, який здійснює контроль за поведінкою засудженого, або за клопотанням самої особи, її захисника чи законного представника;

б) осіб, яких засуджено до покарання у виді штрафу, якщо на день набрання чинності цим Законом це покарання не виконано, – за клопотанням самої особи, її захисника чи законного представника;

в) засуджених, які перебувають в установах виконання покарань, – за поданням начальника установи, погодженим з відповідною спостережною комісією або службою у справах дітей, або за клопотанням самого засудженого, його захисника чи законного представника, а щодо військовослужбовців, які тримаються в дисциплінарному батальйоні, – за поданням командування дисциплінарного батальйону, військової частини, начальника гарнізону, органів управління Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або за клопотанням самого військовослужбовця, його захисника чи законного представника. До подання додаються довідка про заохочення і стягнення, особова справа засудженого та інші документи, необхідні для вирішення питання про застосування амністії;

г) осіб, стосовно яких судом ухвалені вироки, що не набрали законної сили, – за клопотанням самої особи, її захисника чи законного представника.

У разі якщо до особи може бути застосовано декілька підстав, передбачених цим Законом, застосовується підстава, яка найбільшим чином поліпшує становище особи.

Питання про застосування амністії щодо осіб, яких засуджено судами іноземних держав і які відбувають покарання на території України, вирішують відповідні суди України з дотриманням вимог міжнародних договорів України.

Під час розгляду судами справ про застосування амністії участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою.

Якщо розглядається справа про застосування амністії щодо неповнолітньої особи, в судовому засіданні у передбачених законом випадках бере участь її законний представник.

У судовому засіданні може брати участь захисник.

Застосування амністії не допускається, якщо обвинувачений (підсудний) або засуджений заперечує проти цього.

Особа, щодо якої вирішується питання про застосування амністії, дає свою згоду суду в усній чи письмовій формі з обов'язковим зазначенням цього в журналі судового засідання.

Стаття 11. Рішення про застосування чи незастосування амністії приймається судом стосовно кожної особи індивідуально після ретельної перевірки матеріалів особової справи та відомостей про поведінку засудженого за час відбування покарання.

Така особа викликається в судові засідання і може давати пояснення. Неявка цієї особи не зупиняє розгляду справи.

У разі відсутності необхідних відомостей про особу, до якої застосовується амністія, розгляд питання про застосування амністії відкладається до їх одержання.

Судам, а також органам та установам, на які покладено підготовку матеріалів для вирішення питань, пов'язаних із застосуванням цього Закону, надається право вимагати від відповідних установ необхідні відомості. Такі вимоги повинні бути виконані негайно.

Стаття 12. Особам, яким скорочується невідбута частина покарання, визначення нового строку покарання обчислюється з дня набрання чинності цим Законом.

Про нове обчислення строку покарання і дату закінчення відбування покарання засуджені повинні бути офіційно поінформовані протягом одного місяця з дня опублікування цього Закону.

Стаття 13. Дія цього Закону поширюється на осіб, які вчинили злочини до дня набрання ним чинності включно, і не поширюється на осіб, які вчинили триваючі або продовжувані злочини, якщо вони закінчені, припинені або перервані після набрання чинності цим Законом.

Особи, засуджені за вчинення злочину, які відповідно до цього Закону підлягають звільненню від відбування (подальшого відбування) покарання, звільняються не пізніше ніж протягом трьох місяців з дня опублікування цього Закону.

Стаття 14. До осіб, яким строк покарання було скорочено в порядку амністії або які були частково звільнені від відбування основного покарання в порядку помилування, амністія застосовується виходячи із строку покарання, встановленого згідно з відповідними актами.

Стаття 15. Особи, на яких поширюється дія цього Закону, можуть бути звільнені від відбування основного і додаткового покарання, призначеного судом, крім конфіскації майна, у частині вироку, що не була виконана на день набрання чинності цим Законом.

Особам, засудженим до покарання (основного чи додаткового) у виді штрафу, сума штрафу, сплаченого ними до прийняття судом рішення про звільнення від відбування покарання у зв'язку з амністією, не повертається.

Стаття 16. З метою забезпечення своєчасного надання необхідної медичної допомоги особам, звільненим з місць позбавлення волі, які хворіють на активну форму туберкульозу, онкологічні захворювання або СНІД, кримінально-виконавчі установи негайно повідомляють відповідним органам місцевого самоврядування та органам охорони здоров'я про звільнення зазначених осіб.

Стаття 17. Кабінету Міністрів України, обласним, Київській міській, районним, районним у місті Києві державним адміністраціям, виконавчим органам сільських, селищних, міських, районних у містах рад забезпечити:

а) організацію своєчасного обліку звільнених відповідно до цього Закону осіб, здійснення стосовно них заходів соціального патронажу відповідно до Закону України "Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк", контроль за поведінкою цих осіб;

б) передачу звільнених згідно з цим Законом неповнолітніх під нагляд батьків, влаштування у разі необхідності неповнолітніх, позбавлених батьківського піклування, до інтернатних закладів, у прийомні сім'ї, дитячі будинки сімейного типу або встановлення над ними піклування;

в) направлення звільнених відповідно до цього Закону інвалідів та непрацездатних осіб похилого віку, які не мають родичів, що могли б узяти їх на своє утримання, до спеціальних будинків-інтернатів.

Стаття 18. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, і підлягає виконанню протягом трьох місяців.